

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

15. července 2021 *

„Řízení o předběžné otázce – Občanství Unie – Státní příslušník členského státu, který není ekonomicky aktivní a pobývá na území jiného členského státu na základě vnitrostátního práva – Článek 18 první pododstavec SFEU – Zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti – Směrnice 2004/38/ES – Článek 7 – Podmínky pro získání práva pobytu na dobu delší než tři měsíce – Článek 24 – Sociální pomoc – Pojem – Rovné zacházení – Dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska – Přejícné období – Vnitrostátní ustanovení, které z nároku na sociální pomoc vylučuje občany Unie, kteří mají právo pobytu na dobu určitou na základě vnitrostátního práva – Listina základních práv Evropské unie – Články 1, 7 a 24“

Ve věci C-709/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Appeal Tribunal for Northern Ireland (Odvolací soud pro Severní Irsko, Spojené království) ze dne 21. prosince 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 30. prosince 2020, v řízení

CG

proti

The Department for Communities in Northern Ireland,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, J.-C. Bonichot, A. Prechal, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Kumin a N. Wahl, předsedové senátů, T. von Danwitz, K. Jürimäe (zpravodajka), C. Lycourgos, I. Jarukaitis, N. Jääskinen, I. Ziemele a J. Passer, soudci,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 4. května 2021,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za CG R. Drabblem a T. de la Mare, QC, T. Roystonen a G. Sarathy, barristers, jakož i M. Blackem a S. Park, solicitors,

* Jednací jazyk: angličtina.

- za The Department for Communities in Northern Ireland C. Cooley, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s T. McGleenanem, QC, a L. McMahon, BL,
- za vládu Spojeného království F. Shibli a S. McCrory, jako zmocněnci, ve spolupráci s D. Blundellem, QC, jakož i J. Smyth, barrister,
- za Evropskou komisi E. Montaguti a J. Tomkinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 24. června 2021,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 18 SFEU.
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi CG, nizozemskou a chorvatskou státní příslušnicí, která má od roku 2018 bydliště v Severním Irsku (Spojené království), a Department for Communities in Northern Ireland (ministerstvo Severního Irsku pro komunity, Spojené království), jehož předmětem je rozhodnutí, kterým tento orgán odmítl přiznat CG sociální pomoc.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 18 první pododstavec SFEU stanoví:
„V rámci použití Smluv, aniž jsou dotčena jejich zvláštní ustanovení, je zakázána jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti.“
- 4 Článek 20 odst. 1 SFEU stanoví:
„Zavádí se občanství Unie. Občanem Unie je každá osoba, která má státní příslušnost členského státu. Občanství Unie doplňuje občanství členského státu, nenahrazuje je.“
- 5 Článek 21 odst. 1 SFEU stanoví:
„Každý občan Unie má právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatřeních přijatých k jejich provedení.“

Dohoda o vystoupení Spojeného království

- 6 Šestý, osmý a devátý bod preambule dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a z Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. 2020, L 29, s. 7, dále jen „dohoda o vystoupení Spojeného království“), která byla přijata dne 17. října 2019 a vstoupila v platnost dne 1. února 2020, stanoví:

„Uznávající, že je nutné poskytnout občanům Unie a státním příslušníkům Spojeného království a rovněž jejich rodinným příslušníkům reciproční ochranu v případech, kdy využili právo na volný pohyb před datem stanoveným v této dohodě, a zajistit, aby jejich práva podle této dohody byla vymahatelná a založená na zásadě nediskriminace; uznávající rovněž, že by měla být chráněna práva vyplývající z dob pojištění pro účely sociálního zabezpečení,

[...]

Berouce v úvahu, že je v zájmu Unie i Spojeného království stanovit přechodné nebo prováděcí období, během kterého by se – bez ohledu na veškeré důsledky vystoupení Spojeného království z Unie, pokud jde o zapojení Spojeného království v orgánech, institucích a jiných subjektech Unie a zejména skončení mandátů všech členů orgánů, institucí a jiných subjektů Unie jmenovaných nebo zvolených v souvislosti s členstvím Spojeného království v Unii v den vstupu této dohody v platnost – právo Unie, včetně mezinárodních dohod, mělo uplatňovat na Spojené království a ve Spojeném království a obecně se stejnými účinky na členské státy, aby se předešlo narušení v období, během kterého se bude jednat o dohodě (dohodách) o budoucím vztahu,

Uznávající, že i když právo Unie bude v přechodném období použitelné s ohledem na Spojené království a ve Spojeném království, bude z důvodu specifické situace Spojeného království jakožto státu, který vystoupil z Unie, pro Spojené království důležité, aby bylo schopno přijímat opatření na přípravu a zavedení svých vlastních nových mezinárodních ujednání, a to i v oblastech výlučné pravomoci Unie, za předpokladu, že takové dohody nevstoupí v platnost, ani se nebudou používat během tohoto období, pokud to Unie nepovolí.“

- 7 První část této dohody věnovaná společným ustanovením obsahuje články 1 až 8. Článek 2 písm. a) a c) uvedené dohody stanoví:

„Pro účely této dohody se rozumí:

a) ‚právem Unie‘:

- i) Smlouva o Evropské Unii (dále jen ‚Smlouva o EU‘), Smlouva o fungování Evropské unie (dále jen ‚Smlouva o fungování EU‘) a Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (dále jen ‚Smlouva o Euratomu‘), jak byly změněny nebo doplněny, a rovněž smlouvy o přistoupení a Listina základních práv Evropské unie (dále společně ‚Smlouvy‘);
- ii) obecné zásady práva Unie;
- iii) akty přijaté orgány, institucemi nebo jinými subjekty Unie;

[...]

c) ‚občanem Unie‘ osoba, která je státním příslušníkem některého členského státu;“

- 8 Článek 4 téže dohody, nadepsaný „Metody a zásady týkající se nabytí účinku, provádění a uplatňování této dohody“, v odstavcích 1 až 4 stanoví:

„1. Ustanovení této dohody a ustanovení práva Unie použitelná podle této dohody mají s ohledem na Spojené království a ve Spojeném království stejné právní účinky jako v Unii a jejích členských státech.

V souladu s tím musí mít právnické nebo fyzické osoby zejména možnost přímo se dovolávat ustanovení obsažených nebo uvedených v této dohodě, která splňují podmínky pro přímý účinek podle práva Unie.

2. Spojené království zajistí soulad s odstavcem 1, a to i pokud jde o požadované pravomoci jeho soudních a správních orgánů nepoužít nejednotné nebo neslučitelné vnitrostátní ustanovení na základě vnitrostátních primárních právních předpisů.

3. Ustanovení této dohody odkazující na právo Unie nebo na pojmy nebo ustanovení v něm obsažené se vykládají a uplatňují v souladu s metodami a obecnými zásadami práva Unie.

4. Ustanovení této dohody odkazující na právo Unie nebo na pojmy nebo ustanovení v něm obsažené jsou při jejich provádění a uplatňování vykládána v souladu s příslušnou judikaturou Soudního dvora Evropské unie vydanou před koncem přechodného období.“

- 9 Část druhá dohody o vystoupení Spojeného království, nadepsaná „Práva občanů“, zahrnuje články 9 až 39 této dohody. Článek 9 písm. c) i) této dohody zní:

„Pro účely této části, a aniž je dotčena hlava III se rozumí:

[...]

c) ‚hostitelským státem‘:

- i) pokud jde o občany Unie a jejich rodinné příslušníky, Spojené království, pokud využívali své právo na pobyt ve Spojeném království v souladu s právem Unie před koncem přechodného období a dále v něm pobývají i po jeho skončení;“

- 10 Článek 10 odst. 1 uvedené dohody stanoví:

„Aniž je dotčena hlava III, vztahuje se tato část na tyto osoby:

- a) občany Unie, kteří využívali své právo na pobyt ve Spojeném království v souladu s právem Unie před koncem přechodného období a dále ve Spojeném království pobývají i po skončení přechodného období;

[...]“

- 11 Článek 12 dohody o vystoupení Spojeného království stanoví:

„V rámci působnosti této části, a aniž jsou dotčena jakákoli zvláštní ustanovení v ní obsažená, je v hostitelském státě a státě výkonu práce zakázána diskriminace na základě státní příslušnosti ve smyslu čl. 18 prvního pododstavce Smlouvy o fungování EU, pokud jde o osoby uvedené v článku 10 této dohody.“

12 Článek 13 odst. 1 této dohody stanoví:

„Občané Unie a státní příslušníci Spojeného království mají právo pobytu v hostitelském státě, přičemž se stanoví omezení a podmínky, jak je uvedeno v člancích 21, 45 nebo 49 SFEU a v čl. 6 odst. 1, čl. 7 odst. 1 písm. a), b) nebo c), čl. 7 odst. 3, článku 14, čl. 16 odst. 1 nebo čl. 17 odst. 1 [směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46; a oprava v Úř. věst. 2011, L 327, s. 70)].“

13 Podle článku 18 uvedené dohody, nadepsaného „Vydávání povolení k pobytu“, platí:

„1. Hostitelský členský stát může požadovat, aby občané Unie nebo státní příslušníci Spojeného království, jejich rodinní příslušníci a další osoby, které pobývají na jeho území v souladu s podmínkami stanovenými v této hlavě, požádali o nový status pobytu, který jim uděluje práva podle této hlavy, a o doklad osvědčující tento status, který může mít digitální podobu.

Žádost o tento status pobytu podléhá těmto podmínkám:

[...]

k) hostitelský stát může od občanů Unie a státních příslušníků Spojeného království kromě dokladů totožnosti uvedených v písmenu i) tohoto odstavce požadovat předložení těchto podpůrných dokladů uvedených v čl. 8 odst. 3 směrnice 2004/38/ES:

[...]

ii) pokud pobývají v hostitelském státě v souladu s čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38/ES jako ekonomicky neaktivní osoby: doklad, že mají dostatečné prostředky pro sebe a své rodinné příslušníky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského státu, a že jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském státě kryta všechna rizika;

[...]

[...]

4. Pokud hostitelský stát rozhodl, že pro oprávněný pobyt nestanoví podmínku, aby občané Unie nebo státní příslušníci Spojeného království, jejich rodinní příslušníci a další osoby pobývající na jeho území v souladu s podmínkami stanovenými v této hlavě žádali o nový status pobytu uvedený v odstavci 1, mají osoby oprávněné požívat práva pobytu podle této hlavy právo získat v souladu s podmínkami stanovenými ve směrnici 2004/38/ES povolení k pobytu, které může mít digitální podobu a které zahrnuje prohlášení, že bylo vydáno v souladu s touto dohodou.“

14 Článek 19 dohody o vystoupení Spojeného království, nadepsaný „Vydávání povolení k pobytu během přechodného období“, v odstavci 1 stanoví:

„Během přechodného období může hostitelský stát umožnit, aby byly ode dne vstupu této dohody v platnost dobrovolně předkládány žádosti o status pobytu nebo povolení k pobytu, jak je uvedeno v čl. 18 odst. 1 a 4.“

15 Článek 23 tohoto nařízení, nadepsaný „Rovnost zacházení“, stanoví:

„1. V souladu s článkem 24 směrnice 2004/38/ES a s výhradou zvláštních ustanovení uvedených v této hlavě a hlavách I a IV této části, se se všemi občany Unie nebo státními příslušníky Spojeného království pobývajících na základě této dohody na území hostitelského státu zachází stejně jako se státními příslušníky tohoto státu, a to v rozsahu působnosti této části. Právo na rovné zacházení se vztahuje i na rodinné příslušníky občanů Unie nebo státních příslušníků Spojeného království, kteří mají právo pobytu nebo trvalého pobytu.

2. Odchylně od odstavce 1 není hostitelský stát povinen přiznat nárok na sociální pomoc v obdobích pobytu na základě článku 6 nebo čl. 14 odst. 4 písm. b) směrnice 2004/38/ES, ani není povinen přiznat před nabytím práva trvalého pobytu v souladu s článkem 15 této dohody vyživovací podporu při studiu, včetně odborné přípravy, již se rozumí stipendia nebo půjčky na studium osobám jiným než zaměstnaným osobám, osobám samostatně výdělečně činným, osobám ponechávajícím si takový status nebo jejich rodinným příslušníkům.“

16 Podle čl. 38 odst. 1 uvedené dohody platí:

„Touto částí nejsou dotčeny právní nebo správní předpisy použitelné v hostitelském státě nebo státě výkonu práce, která by byla pro dotčené osoby příznivější. Tento odstavec se nevztahuje na hlavu III.“

17 Část třetí dohody o vystoupení Spojeného království, nadepsaná „Ustanovení o rozluce“, zahrnuje články 40 až 125 této dohody. Článek 86 této dohody, nadepsaný „Věci projednávané Soudním dvorem Evropské unie“, v odstavcích 2 a 3 uvádí:

„2. Soudní dvůr Evropské unie má i nadále pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se žádostí, které byly před koncem přechodného období předloženy soudy Spojeného království.

3. Pro účely této kapitoly se řízení před Soudním dvorem Evropské unie považuje za zahájené a žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se považují za předložené v okamžiku, kdy byl dokument zahajující řízení zaevidován soudní kanceláří Soudního dvora, nebo případně Tribunálu.“

18 Článek 89 odst. 1 uvedené dohody stanoví:

„Rozsudky a usnesení Soudního dvora Evropské unie vydané před koncem přechodného období, jakož i rozsudky a usnesení, které byly vydány po skončení přechodného období v řízeních uvedených v člancích 86 a 87, jsou pro Spojené království a ve Spojeném království závazné v celém svém rozsahu.“

19 Článek 126 dohody o vystoupení Spojeného království, nadepsaný „Přechodné období“, stanoví:

„Stanoví se přechodné období nebo období provádění, které začíná dnem vstupu této dohody v platnost a končí dnem 31. prosince 2020.“

20 Článek 127 této dohody, nadepsaný „Rozsah působnosti přechodného období“, v odstavcích 1 a 3 stanoví:

„1. Není-li v této dohodě stanoveno jinak, v přechodném období se na Spojené království a ve Spojeném království použije právo Unie.

[...]

3. V průběhu přechodného období má právo Unie použitelné podle odstavce 1 s ohledem na Spojené království a ve Spojeném království stejné právní účinky jako v Unii a jejích členských státech a vykládá se a používá v souladu se stejnými metodami a obecnými zásadami, jako jsou metody a obecné zásady použitelné v Unii.“

Směrnice 2004/38

21 Body 10 a 16 odůvodnění směrnice 2004/38 zní:

„(10) Při výkonu svého práva pobytu by se však osoby v počáteční fázi svého pobytu neměly stát nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu. Proto by právo pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků delší než tři měsíce mělo podléhat určitým podmínkám.

[...]

(16) Osoby požívající práva pobytu by neměly být vyhoštěny, pokud nepředstavují nepřiměřenou zátěž pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu. Vyhoštění ze země by tedy nemělo být automatickým důsledkem využití systému sociální pomoci. Hostitelský členský stát by měl posuzovat, zda se nejedná o dočasné potíže, a při posuzování, zda se příjemce pomoci stal nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci a zda by měl být vyhoštěn, zohlednit délku pobytu, osobní poměry a objem poskytované pomoci. Zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné či uchazeči o zaměstnání, jak byli definováni Soudním dvorem, by v žádném případě neměli být vyhoštěni, s výhradou případů odůvodněných veřejným pořádkem nebo veřejnou bezpečností.“

22 Článek 1 této směrnice stanoví:

„Tato směrnice stanoví:

- a) podmínky výkonu práva volného pohybu a pobytu na území členských států občany Unie a jejich rodinnými příslušníky;
- b) právo trvalého pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků na území členských států;
- c) omezení práv uvedených v písmenech a) a b) z důvodu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví.“

23 Článek 3 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Tato směrnice se vztahuje na všechny občany Unie, kteří se stěhují do jiného členského státu, než jehož jsou státními příslušníky, nebo v takovém členském státě pobývají, a na jejich rodinné příslušníky ve smyslu čl. 2 bodu 2, kteří je doprovázejí nebo následují.“

- 24 Článek 7 téže směrnice, nadepsaný „Právo pobytu po dobu delší než tři měsíce“, v odstavci 1 stanoví:

„Všichni občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu delší než tři měsíce, pokud:

[...]

b) mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika; nebo

[...]“

- 25 Článek 24 směrnice 2004/38, nadepsaný „Rovné zacházení“, zní:

„1. S výhradou zvláštních ustanovení výslovně uvedených ve Smlouvě a v sekundárních právních předpisech požívají všichni občané Unie, kteří pobývají na základě této směrnice na území hostitelského členského státu, v oblasti působnosti Smlouvy stejného zacházení jako státní příslušníci tohoto členského státu. Právo na rovné zacházení se vztahuje i na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a mají právo pobytu nebo trvalého pobytu.

2. Odchylně od odstavce 1 není hostitelský členský stát povinen přiznat nárok na sociální pomoc v prvních třech měsících pobytu nebo případně během delšího období stanoveného v čl. 14 odst. 4 písm. b), ani není povinen přiznat před nabytím práva trvalého pobytu vyživovací podporu při studiu, včetně odborné přípravy, již se rozumí stipendia nebo půjčky na studium osobám jiným než zaměstnaným osobám, osobám samostatně výdělečně činným, osobám ponechávajícím si takové postavení a jejich rodinným příslušníkům.“

- 26 Článek 37 této směrnice, nadepsaný „Příznivější vnitrostátní předpisy“, stanoví:

„Touto směrnicí nejsou dotčeny právní a správní předpisy členských států, které jsou příznivější pro osoby spadající do působnosti této směrnice.“

Právo Spojeného království

Dodatek EU k právnímu režimu pobytu

- 27 EU Settlement Scheme – Appendix EU of the UK Immigration Rules [právní režim pobytu „EU Settlement Scheme“ – Dodatek EU k pravidlům v oblasti přistěhovalectví (dále jen „Dodatek EU k právnímu režimu pobytu“)] je aktem, kterým britské orgány přijaly v rámci plánu vystoupení Spojeného království z Unie nový právní režim použitelný na státní příslušníky Evropského hospodářského prostoru (EHP), a tedy i na občany Unie žijící ve Spojeném království. Umožňuje všem občanům Unie s bydlištěm ve Spojeném království před 31. prosincem 2020 a jejich rodinným příslušníkům požádat o povolení pobývat ve Spojeném království. Tento právní režim vstoupil v platnost dne 30. března 2019.

- 28 Dodatek EU k právnímu režimu pobytu stanoví postup a podmínky pro získání práva trvalého pobytu a práva přechodného pobytu na území Spojeného království u různých kategorií občanů Unie a jejich rodinných příslušníků. Stanoví, že občané Unie, kteří mají právo trvalého pobytu na tomto území, mají status osoby s trvalým pobytem a že občanům Unie, kteří pobývají ve Spojeném království po dobu kratší než pět let, je přiznán status přechodně pobývací osoby (*Pre-Settled Status*), který je opravňuje k přechodnému pobytu po dobu pěti let.

Nařízení z roku 2016 o všeobecném příspěvku

- 29 Universal Credit Regulations (Northern Ireland) 2016 [nařízení z roku 2016 o všeobecném příspěvku (Severní Irsko)], ve znění Social Security (Income-related Benefits) (Updating and Amendment) (EU Exit) Regulations (Northern Ireland) 2019 [nařízení z roku 2019 o sociálním zabezpečení (dávky vázané na příjem) (novelizace) (vystoupení z EU) (Severní Irsko)] (dále jen nařízení z roku 2016 o všeobecném příspěvku) v článku 9 stanoví:

„Osoby považované za osoby, které se nenachází v Severním Irsku.

1) Pro účely určení, zda osoba splňuje základní podmínku, že se nachází v Severním Irsku, a to vyjma případu, kdy se na ni použije odstavec 4, se považuje za osobu, která se nenachází v Severním Irsku, pokud nemá obvyklé bydliště ve Spojeném království, na Normanských ostrovech, na Ostrově Man či v Irské republice.

2) Osoba je považována za osobu s obvyklým bydlištěm ve Spojeném království, na Normanských ostrovech, na Ostrově Man či v Irské republice pouze tehdy, má-li v některém z těchto míst právo pobytu.

3) Pro účely odstavce 2 právo pobytu nezahrnuje právo, které existuje na základě nebo v souladu s:

a) článkem 13 [Immigration (European Economic Area) Regulations 2016 (nařízení z roku 2016 o přistěhovalectví (Evropský hospodářský prostor) (SI 2016/1052), dále jen „nařízení EHP“] nebo článkem 6 [směrnice 2004/38],

b) článkem 14 nařízení EHP, avšak pouze v případech, kdy takové právo existuje na základě nařízení EHP z důvodu, že dotyčná osoba je:

- (i) oprávněnou osobou pro účely čl. 6 odst. 1 tohoto nařízení jakožto uchazeč o zaměstnání, nebo
- (ii) rodinným příslušníkem (ve smyslu článku 7 tohoto nařízení) takového uchazeče o zaměstnání,

c) článkem 16 nařízení EHP, avšak pouze v případech, kdy takové právo existuje na základě tohoto nařízení z důvodu, že dotyčná osoba splňuje kritéria stanovená v čl. 16 odst. 5 uvedeného nařízení nebo v článku 20 Smlouvy o fungování Evropské unie (v případě, že právo pobytu vzniká proto, že britský občan by jinak ztratil možnost účinného uplatňování práv jako občan Unie), nebo;

(d) v případě osoby, které bylo uděleno omezené povolení ke vstupu do Spojeného království nebo pobytu v něm podle Immigration Act 1971 (zákon z roku 1971 o přistěhovalectví) na základě:
i) [dodatku EU k právnímu režimu pobytu] podle čl. 3 odst. 2 zákona o přistěhovalectví,

[...]

[...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 30 CG, nizozemská a chorvatská státní příslušnice, je matkou dvou malých dětí, které sama vychovává. Dle svého vyjádření přijela do Severního Irsku v roce 2018 se svým partnerem, nizozemským státním příslušníkem a otcem jejich dětí. Ve Spojeném království nikdy nevykonávala výdělečnou činnost a žila zde se svým partnerem, dokud se nepřestěhovala do azylového domu pro ženy, které se staly oběťmi domácího násilí. CG nemá prostředky k pokrytí svých potřeb a potřeb svých dětí.
- 31 Dne 4. června 2020 Home Office (ministerstvo vnitra, Spojené království) přiznalo CG na základě dodatku EU k právnímu režimu pobytu postavení osoby přechodně pobývající ve Spojeném království (*Pre-Settled Status*), na jehož základě jí bylo přiznáno právo přechodného pobytu. Přiznání uvedeného statusu není podmíněno tím, že má osoba finanční prostředky.
- 32 Dne 8. června 2020 požádala CG u ministerstva Severního Irsku pro komunity o sociální pomoc, tzv. všeobecný příspěvek (*Universal Credit*). Rozhodnutím ze dne 17. června 2020 byla tato žádost zamítnuta z důvodu, že CG nesplňuje podmínky pobytu požadované k jejímu získání.
- 33 Příslušný správní orgán byl toho názoru, že pouze osoby, které mají právo pobytu ve Spojeném království ve smyslu čl. 9 odst. 2 nařízení z roku 2016 o všeobecném příspěvku, mohou být považovány za osoby s obvyklým bydlištěm ve Spojeném království, a mohou se tedy domáhat všeobecného příspěvku. Naproti tomu státní příslušníci členských států, jako je CG, kteří mají právo pobytu z titulu dodatku EU k právnímu režimu pobytu, jsou na základě čl. 9 odst. 3 písm. d) bodu i) nařízení z roku 2016 o všeobecném příspěvku vyloučeni z kategorie osob majících nárok na všeobecný příspěvek.
- 34 Právo pobytu, které bylo dodatkem EU k právnímu režimu pobytu založeno pro státní příslušníky členských států, nepatří, jak vyplývá z tohoto čl. 9 odst. 3 písm. d) bodu i), k těm oprávněním k pobytu, která lze použít pro účely doložení obvyklého bydliště ve Spojeném království. Tímto ustanovením, které bylo do nařízení z roku 2016 o všeobecném příspěvku vloženo nařízením z roku 2019 o sociálním zabezpečení (dále jen „nařízení z roku 2019“), vnitrostátní orgány zamýšlely vyloučit uvedené osoby z kategorie osob majících nárok na všeobecný příspěvek, neboť stanovily, že právo pobytu, které tyto osoby mají nyní, není relevantní pro účely doložení „obvyklého bydliště“ ve smyslu čl. 9 odst. 2. nařízení z roku 2016 o všeobecném příspěvku.
- 35 Rozhodnutí Ministerstva Severního Irsku pro komunity ze dne 17. června 2020 bylo potvrzeno dne 30. června 2020 v návaznosti na opravný prostředek v rámci autoremedury, který proti němu podala CG.
- 36 CG tedy podala proti rozhodnutí ze dne 17. června 2020 žalobu k Appeal Tribunal (Northern Ireland) (Odvolací soud pro Severní Irsko, Spojené království). Zpochybňuje zejména legalitu čl. 9 odst. 3 písm. d) bodu i) nařízení z roku 2016 o všeobecném příspěvku, který byl základem pro toto rozhodnutí. Toto ustanovení podle ní porušuje článek 18 SFEU, jakož i povinnosti, které pro Spojené království vyplývají z European Communities Act 1972 (zákon z roku 1972

o Evropských společenstvích) týkajícího se přistoupení Spojeného království k Evropské unii, jelikož vylučuje z nároku na sociální pomoc občany Unie, které Spojené království uznává jako osoby legálně pobývající na jeho území.

- 37 CG v tomto ohledu uplatňuje, že vzhledem k tomu, že má právo přechodného pobytu, které vyplývá ze statusu přechodně pobývajících osoby, který jí byl přiznán dne 4. června 2020, musí být považována za osobu nacházející se na území Severního Irsku ve smyslu článku 9 nařízení z roku 2016 o všeobecném příspěvku. Měla by tedy mít možnost žádat o přiznání všeobecného příspěvku. Odmítnutí přiznat jí tuto sociální pomoc z důvodu, že její status není relevantní pro účely doložení „obvyklého bydliště“ ve Spojeném království, podle ní znamená, že je s občany Unie, kteří oprávněně pobývají ve Spojeném království, zacházeno jinak než s britskými státními příslušníky, a tudíž jde o diskriminaci na základě státní příslušnosti ve smyslu článku 18 prvního pododstavce SFEU. Tvrdí, že na základě rozsudku ze dne 7. září 2004, Trojani (C-456/02, EU:C:2004:488), a relevantní vnitrostátní judikatury se může dovolávat tohoto ustanovení přímo za účelem přiznání sociální pomoci, neboť právo pobytu má z titulu vnitrostátního práva, byť nesplňuje podmínky pro získání práva pobytu na základě unijního práva.
- 38 Ministerstvo Severního Irsku pro komunity naproti tomu tvrdí, že podle vnitrostátního práva status přechodně pobývajících osoby (*Pre-Settled Status*) jako takový nezakládá nárok na sociální pomoc, pro jejíž přiznání platí vlastní podmínky.
- 39 Za těchto okolností se Appeal Tribunal (Northern Ireland) (Odvolací soud pro Severní Irsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je ustanovení čl. 9 odst. 3 písm. [d] bodu i) [nařízení z roku 2016 o všeobecném příspěvku] vložené do tohoto nařízení na základě [nařízení z roku 2019], které z nároku na dávky sociálního zabezpečení vylučuje [občany] Unie s vnitrostátním právem pobytu (právo na dočasný pobyt) [v tomto případě ‚status přechodně pobývajících osob‘ podle dodatku EU k právnímu režimu pobytu] protiprávně (přímo nebo nepřímo) diskriminační ve smyslu článku 18 [SFEU] a neslučitelné s povinnostmi vyplývajících Spojenému království ze zákona z roku 1972 o Evropských společenstvích?
- 2) V případě kladné odpovědi a v případě, že ustanovení čl. 9 odst. 3 písm. [d] bodu i) [nařízení z roku 2016 o všeobecném příspěvku] je nepřímo diskriminační, je toto ustanovení odůvodněné na základě článku 18 SFEU a neslučitelné s povinnostmi vyplývajících Spojenému království ze zákona z roku 1972 o Evropských společenstvích?“

K návrhu na zrychlené řízení

- 40 Appeal Tribunal for Northern Ireland (Odvolací soud pro Severní Irsko) požádal Soudní dvůr o projednání této věci ve zrychleném řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora s ohledem na zjevnou naléhavost této věci a obtížnou finanční situaci CG.
- 41 Článek 105 odst. 1 jednacího řádu stanoví, že předseda Soudního dvora může k žádosti předkládajícího soudu, nebo výjimečně i bez návrhu, po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodnout o projednání předběžné otázky ve zrychleném řízení, pokud povaha věci vyžaduje, aby byla projednána bez zbytečného odkladu.

- 42 Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 26. ledna 2021 byla předkládajícímu soudu zaslána žádost o informace. Byl konkrétně tázán na to, zda CG a jejím dětem hrozí porušení základních práv zakotvených v člancích 7 a 24 Listiny základních práv (dále jen „Listina“), a byl požádán, aby uvedl, jaké finanční prostředky má CG k dispozici, a poskytl také informace o ubytovacích podmínkách CG a jejích dětí.
- 43 E-mailem ze dne 5. února 2021 předkládající soud jednak potvrdil, že CG nemá žádné finanční prostředky, nemá v současnosti přístup k dávkám od státu a žije v azylovém domě pro ženy, a jednak že hrozí porušení základní práva jejích dětí.
- 44 Za těchto podmínek předseda Soudního dvora s ohledem na hmotnou nouzi CG a jejích dětí, jakož i to, že na základě vnitrostátního práva nemohou získat sociální pomoc, vyhověl rozhodnutím ze dne 11. února 2021 po vyslechnutí soudkyně zpravodajky a generálního advokáta žádosti o zrychlené řízení ve smyslu článku 105 jednacího řádu.

K pravomoci Soudního dvora

- 45 Podle ustálené judikatury Soudnímu dvoru přísluší, aby za účelem ověření vlastní pravomoci přezkoumal podmínky, za kterých se na něj vnitrostátní soud obrátil (rozsudek ze dne 10. prosince 2020, *J & S Service*, C-620/19, EU:C:2020:1011, bod 32 a citovaná judikatura).
- 46 V tomto ohledu z čl. 19 odst. 3 písm. b) SEU a čl. 267 prvního pododstavce SFEU vyplývá, že Soudní dvůr má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se výkladu unijního práva nebo platnosti aktů přijatých unijními orgány. Článek 267 druhý pododstavec SFEU v podstatě upřesňuje, že vyvstane-li otázka, která může být předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci projednávané před soudem členského státu, může tento soud, považuje-li rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vynesení rozsudku, požádat Soudní dvůr o rozhodnutí o této otázce.
- 47 V projednávaném případě tento stát dne 1. února 2020, tedy dne, kdy vstoupila dohoda o vystoupení Spojeného království v platnost, vystoupil z Unie, a stal se tak třetím státem. Z toho vyplývá, že soudy Spojeného království již nemohou být od tohoto data považovány za soudy členského státu.
- 48 Tato dohoda však v článku 126 stanoví přechodné období od data vstupu uvedené dohody v platnost, tedy od 1. února 2020, do 31. prosince 2020. Článek 127 této dohody stanoví, že v průběhu tohoto období, není-li v této dohodě stanoveno jinak, se na Spojené království a ve Spojeném království použije právo Unie, přičemž má stejné právní účinky jako v Unii a jejích členských státech a vykládá se a používá v souladu se stejnými metodami a obecnými zásadami, jako jsou metody a obecné zásady použitelné v Unii.
- 49 Článek 86 dohody o vystoupení Spojeného království v odstavci 2 rovněž stanoví, že Soudní dvůr má i nadále pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se žádostí, které byly před koncem přechodného období předloženy soudy Spojeného království. Z odstavce 3 tohoto článku kromě toho vyplývá, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se považuje za podanou ve smyslu odstavce 2 ke dni, kdy byl dokument zahajující řízení zaevidován soudní kanceláří Soudního dvora.

- 50 Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla Soudnímu dvoru předložena soudem Spojeného království dne 30. prosince 2020, tedy před koncem přechodného období, v rámci sporu týkajícího se žádosti o sociální pomoc, kterou CG podala dne 8. června 2020 k Ministerstvu Severního Irska pro komunity.
- 51 Z toho vyplývá, že na základě článků 126 a 127 dohody o vystoupení Spojeného království spadá situace dotčená ve věci v původním řízení z hlediska *ratione temporis* do působnosti unijního práva a Soudní dvůr má pravomoc rozhodnout o žádosti o rozhodnutí o předběžných otázkách předkládajícího soudu podle čl. 86 odst. 2 této dohody v rozsahu, v němž tato žádost směřuje k získání výkladu čl. 18 prvního pododstavce SFEU.
- 52 Soudní dvůr naopak nemá pravomoc rozhodnout o první předběžné otázce, jelikož jejím cílem je posoudit slučitelnost čl. 9 odst. 3 písm. d) bodu i) nařízení z roku 2016 o všeobecném příspěvku s povinnostmi, které pro Spojené království vyplývají ze zákona z roku 1972 o Evropských společenstvích, jelikož taková otázka se netýká výkladu unijního práva ani platnosti aktu přijatého unijními orgány ve smyslu čl. 267 prvního pododstavce SFEU.

K předběžným otázkám

K přípustnosti otázek

- 53 Vláda Spojeného království v písemném vyjádření uvádí, že situace dotčená ve věci v původním řízení se řídí pouze vnitrostátním právem, a nepadá tudíž do působnosti unijního práva. Má za to, že právo přechodného pobytu dotčené ve věci v původním řízení bylo CG přiznáno čistě na základě vnitrostátního práva a okolnost, že tato osoba mohla mít po dobu prvních tří měsíců přístup na území Spojeného království na základě unijního práva, je pro účely posouzení situace dotčené ve věci v původním řízení irelevantní.
- 54 Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy založené článkem 267 SFEU pouze věcí vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a který musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, jež bude vydáno, aby s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Týkají-li se tedy položené otázky výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudek ze dne 10. prosince 2020, *J & S Service*, C-620/19, EU:C:2020:1011, bod 31 a citovaná judikatura).
- 55 Odmítnutí rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora je možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny [rozsudek ze dne 24. listopadu 2020, *Openbaar Ministerie (Padělání dokumentů)*, C-510/19, EU:C:2020:953, bod 26 a citovaná judikatura].
- 56 V projednávaném případě ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, vyplývá, že CG, která má chorvatskou a nizozemskou státní příslušnost, vstoupila na území Spojeného království v roce 2018 a že od 4. června 2020 na tomto území pobývá na základě vnitrostátního práva.

- 57 Vzhledem k tomu, že unijní právo je v tomto státě použitelné do konce přechodného období na základě článku 127 dohody o vystoupení Spojeného království, nestanoví-li tatáž dohoda jinak, je třeba připomenout, že občan Unie, který je státním příslušníkem jednoho členského státu a přemístil se do jiného členského státu, využil svobody pohybu, takže jeho situace spadá do působnosti unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, ZW, C-454/19, EU:C:2020:947, bod 23 a citovaná judikatura).
- 58 Z judikatury Soudního dvora stejně tak vyplývá, že státní příslušník členského státu, který má z tohoto titulu status občana Unie a legálně pobývá na území jiného členského státu, spadá z tohoto důvodu rovněž do působnosti unijního práva. Státní příslušník jednoho členského státu, který pobývá v jiném členském státě, má proto z titulu svého statusu občana Unie právo dovolávat se čl. 21 odst. 1 SFEU a spadá do působnosti Smluv ve smyslu článku 18 SFEU, který upravuje zásadu zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti [rozsudek ze dne 17. prosince 2020, Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Vydání na Ukrajinu), C-398/19, EU:C:2020:1032, body 29 a 30, jakož i citovaná judikatura].
- 59 Z toho vyplývá, že situace CG spadala do působnosti unijního práva až do konce přechodného období stanoveného dohodou o vystoupení Spojeného království. Za těchto podmínek je třeba mít za to, že položené otázky jsou přípustné v rozsahu, v němž se týkají výkladu čl. 18 prvního pododstavce SFEU.

K věci samé

K první otázce

- 60 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 18 SFEU vykládán v tom smyslu, že na vnitrostátní ustanovení, které vylučuje z nároku na sociální pomoc občany Unie, kteří mají právo přechodného pobytu na základě vnitrostátního práva, vztahuje zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti stanovený v tomto článku.
- 61 Úvodem je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU je na Soudním dvoru, aby poskytl vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší případně přeformulovat otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 17. prosince 2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, bod 27 a citovaná judikatura).
- 62 Pokud jde v projednávané věci zaprvé o ustanovení relevantní pro odpověď na otázky předkládajícího soudu, je třeba uvést, že čl. 20 odst. 1 SFEU přiznává každé osobě, která má státní příslušnost členského státu, status občana Unie a tento status je předurčen být základním statutem státních příslušníků členských států, aby těm státním příslušníkům, kteří se nacházejí ve stejné situaci, bylo umožněno požívat v rámci věcné působnosti Smlouvy o FEU stejného právního zacházení bez ohledu na jejich státní příslušnost, aniž by byly dotčeny výjimky, které jsou v tomto ohledu výslovně stanoveny (rozsudek ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, body 57 a 58 a citovaná judikatura).

- 63 Všichni občané Unie se tedy mohou dovolávat zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti uvedeného v článku 18 SFEU ve všech situacích spadajících do oblasti věcné působnosti unijního práva. Tyto situace zahrnují situace týkající se výkonu svobody pohybu a pobytu na území členských států přiznané článkem 20 odst. 2 písm. a) SFEU a článkem 21 SFEU (rozsudek ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 59 a citovaná judikatura).
- 64 Vzhledem k tomu, že CG je občankou Unie, která využila svobody pohybu a pobytu za účelem usazení se ve Spojeném království, spadá její situace do věcné působnosti unijního práva, takže se v zásadě může dovolávat zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti obsaženého v článku 18 SFEU.
- 65 Podle ustálené judikatury se však čl. 18 první pododstavec SFEU použije samostatně pouze v situacích upravených unijním právem, pro něž Smlouvy nestanoví zvláštní pravidla zákazu diskriminace (rozsudek ze dne 6. října 2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, bod 78). Článek 20 odst. 2 druhý pododstavec SFEU navíc výslovně upřesňuje, že práva, která tento článek přiznává občanům Unie, se vykonávají „za podmínek a v mezích stanovených Smlouvami a opatřeními přijatými na jejich základě“, přičemž článek 21 SFEU podmiňuje právo občanů Unie svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států dodržováním „omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatřeních přijatých k jejich provedení“ (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 60 a citovaná judikatura).
- 66 Zásada zákazu diskriminace je tedy ve vztahu k občanům Unie, kteří využívají svobody pohybu a pobytu na území členských států, konkretizována v článku 24 směrnice 2004/38.
- 67 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/38 do působnosti této směrnice spadají občané Unie, kteří se stěhují do jiného členského státu, než jehož jsou státními příslušníky, nebo v takovém členském státě pobývají, a jejich rodinní příslušníci ve smyslu čl. 2 bodu 2 uvedené směrnice, kteří je doprovázejí nebo následují, a jsou osobami požívajícími práv z ní plynoucích (rozsudek ze dne 10. září 2019, Chenchooliah, C-94/18, EU:C:2019:693, bod 54 a citovaná judikatura). Tak je tomu přitom v případě takové osoby, jako je CG, která má chorvatskou a nizozemskou státní příslušnost a využila svobody pohybu a pobytu na území Spojeného království před koncem přechodného období stanoveného v článku 126 dohody o vystoupení Spojeného království. Z toho vyplývá, že osoba nacházející se v situaci CG spadá do působnosti téže směrnice, takže otázka, zda je tato osoba diskriminována na základě státní příslušnosti, musí být posouzena ve světle článku 24 směrnice 2004/38, a nikoli ve světle čl. 18 prvního pododstavce SFEU.
- 68 Pokud jde zadruhé o povahu sociální pomoci dotčené ve věci v původním řízení, je třeba uvést, že pojem „sociální pomoc“ ve smyslu čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 odkazuje na všechny systémy pomoci zavedené orgány, ať již na celostátní, regionální nebo místní úrovni, k nimž se může uchýlit osoba, která nemá dostatečné prostředky na pokrytí základních potřeb ani svých, ani svých rodinných příslušníků a která se z tohoto důvodu může během svého pobytu stát zátěží pro veřejné finance hostitelského členského státu, což by mohlo mít důsledky pro celkovou úroveň podpory, kterou tento stát může poskytnout (rozsudek ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 63 a citovaná judikatura).

- 69 Dávky na zajištění živobytí, jejichž účelem je poskytnout příjemcům minimum prostředků nezbytných pro důstojný život, musí být jako takové považovány za „sociální pomoc“ ve smyslu čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, bod 57 a citovaná judikatura).
- 70 Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, přitom vyplývá, že pomoc požadovaná CG, tj. všeobecný příspěvek, je peněžitou dávkou na živobytí, která je součástí systému sociálního zabezpečení financovaného z daní a jejíž poskytnutí závisí na majetkových poměrech. Jejím cílem je nahradit řadu jiných sociálních dávek, jako je dávka pro uchazeče o zaměstnání závisící na příjmech (*income based jobseeker's allowance*), náhrada za ztrátu výdělku a příspěvek na živobytí závisící na příjmech (*income-related employment and support allowance*), doplatek do životního minima (*income support*), sleva na dani pro pracující (*working tax credit*), sleva na dani na dítě (*child tax credit*) a příspěvek na bydlení (*housing benefit*).
- 71 Z toho vyplývá, že všeobecný příspěvek musí být s výhradou ověření, která musí provést předkládající soud, kvalifikován jako sociální pomoc ve smyslu čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38.
- 72 Za těchto podmínek je třeba přeformulovat první otázku v tom smyslu, že podstatou žádosti předkládajícího soudu je, zda musí být článek 24 směrnice 2004/38 vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě hostitelského členského státu, která z nároku na sociální pomoc vylučuje ekonomicky neaktivní občany Unie, kteří nemají dostatečné prostředky a kterým tento členský stát přiznal na základě vnitrostátního práva právo přechodného pobytu, ačkoliv je tato sociální pomoc zaručena státním příslušníkům dotyčného členského státu, kteří se nacházejí ve stejné situaci.
- 73 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že žalobkyně v původním řízení pobývá ve Spojeném království déle než tři měsíce, že si nehledá zaměstnání a že přicestovala na území tohoto státu jako doprovod svého partnera, otce svých malých dětí, od něhož odešla z důvodu domácího násilí. Taková situace nespadá pod žádný z případů, kdy čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 umožňuje odchýlit se od zásady rovného zacházení, zejména pokud jde o přístup k takové sociální pomoci, jako je všeobecný příspěvek.
- 74 V souladu s čl. 24 odst. 1 této směrnice požívají všichni občané Unie, kteří pobývají na základě této směrnice na území hostitelského členského státu, v oblasti působnosti Smlouvy stejného zacházení jako státní příslušníci tohoto členského státu.
- 75 Soudní dvůr rozhodl, že pokud jde o přístup k sociální pomoci, občan Unie se může na základě tohoto ustanovení domáhat stejného zacházení jako se státními příslušníky hostitelského členského státu pouze tehdy, když jeho pobyt na území tohoto členského státu splňuje podmínky stanovené směrnicí 2004/38 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, body 68 a 69).
- 76 V tomto ohledu je třeba připomenout, že pokud jde o pobyt po dobu delší než tři měsíce, avšak kratší než pět let na území hostitelského členského státu, je přiznání práva pobytu podmíněno splněním podmínek stanovených v čl. 7 odst. 1 směrnice 2004/38, který v písm. b) stanoví konkrétně ekonomicky neaktivnímu občanovi povinnost mít pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky. Z desátého bodu odůvodnění této směrnice totiž vyplývá, že cílem těchto podmínek je zamezit zejména tomu, aby se tyto osoby staly nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 71 a citovaná judikatura).

- 77 Pokud bychom připustili, že občané Unie, kterým nenáleží právo pobytu na základě směrnice 2004/38, mohou uplatňovat nárok na sociální pomoc ze stejného titulu jako státní příslušníci, bylo by to v rozporu s tímto cílem a hrozilo by, že ekonomicky neaktivní občané Unie budou moci využívat systém sociální pomoci hostitelského členského státu k financování svého živobytí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, body 74, 76 a 77, jakož i citovaná judikatura).
- 78 Z toho vyplývá, že členský stát má na základě čl. 7 směrnice 2004/38 možnost odmítnout přiznat sociální pomoc ekonomicky neaktivním občanům Unie, kteří využívají svobody pohybu a nemají dostatečné prostředky k tomu, aby si mohli činit nárok na pobyt na základě této směrnice (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 78).
- 79 Je tudíž třeba provést konkrétní analýzu hospodářské situace každé dotčené osoby bez přihlídnutí k požadované sociální pomoci, aby bylo možné posoudit, zda dotčená osoba splňuje podmínku dostatečných prostředků stanovenou v čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38, a zda se tedy může v hostitelském členském státě dovolávat zásady zákazu diskriminace zakotvené v čl. 24 odst. 1 této směrnice k tomu, aby s ní bylo zacházeno stejně jako se státními příslušníky uvedeného členského státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, body 80 a 81).
- 80 Ve věci v původním řízení z odpovědi předkládajícího soudu na žádost Soudního dvora o informace vyplývá, že CG nemá dostatečné prostředky. Taková osoba se tudíž může stát nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci Spojeného království, a nemůže se proto dovolávat zásady zákazu diskriminace stanovené v čl. 24 odst. 1 směrnice 2004/38.
- 81 Toto konstatování nemůže být vyvráceno tím, že CG má právo přechodného pobytu na základě vnitrostátního práva, které jí bylo přiznáno, aniž by bylo podmíněno disponováním určitými prostředky. Kdyby se totiž ekonomicky neaktivní občan Unie, který nemá dostatečné prostředky a pobývá v hostitelském členském státě mimo rámec podmínek stanovených směrnicí 2004/38, mohl dovolávat zásady zákazu diskriminace stanovené v čl. 24 odst. 1 této směrnice, požíval by širší ochrany, než by tomu bylo na základě ustanovení uvedené směrnice, podle nichž by uvedenému občanu bylo právo pobytu odepřeno.
- 82 Kromě toho je třeba uvést, že vnitrostátní ustanovení, která stejně jako ustanovení dotčená ve sporu v původním řízení přiznávají právo pobytu občanovi Unie, i když nejsou splněny všechny podmínky stanovené za tímto účelem směrnicí 2004/38, spadají pod případ uvedený v článku 37 této směrnice, podle kterého tato směrnice nebrání tomu, aby právní úprava členských států zavedla příznivější režim, než je režim zavedený ustanoveními uvedené směrnice.
- 83 Takové právo pobytu však nelze považovat za právo přiznané „na základě“ směrnice 2004/38 ve smyslu jejího čl. 24 odst. 1. Soudní dvůr totiž rozhodl, že skutečnost, že nejsou dotčena vnitrostátní ustanovení, která jsou příznivější než ustanovení směrnice 2004/38, pokud jde o právo pobytu občanů Unie, v žádném případě neznamená, že tato ustanovení musí být začleněna do systému zavedeného touto směrnicí, a z toho konkrétně vyvodil, že přísluší každému členskému státu, který se rozhodl zavést příznivější režim, než je režim stanovený ustanoveními uvedené směrnice, upřesnit důsledky práva pobytu přiznaného pouze na základě vnitrostátního práva (rozsudek ze dne 21. prosince 2011, Ziolkowski a Szeja, C-424/10 a C-425/10, EU:C:2011:866, body 49 a 50).

- 84 Jak však bylo zdůrazněno v bodě 57 tohoto rozsudku, občan Unie, který se tak jako CG přemístil do jiného členského státu, využil základní svobody pohybu a pobytu na území členských států přiznané článkem 21 odst. 1 SFEU, takže jeho situace spadá do působnosti unijního práva, a to i když právo pobytu odvozuje z vnitrostátního práva.
- 85 V tomto ohledu je třeba uvést, že působnost Listiny je definována v jejím čl. 51 odst. 1, podle kterého, pokud jde o jednání členských států, jsou jim ustanovení Listiny určena výhradně, pokud uplatňují unijní právo (rozsudek ze dne 13. června 2017, Florescu a další, C-258/14, EU:C:2017:448, bod 44 a citovaná judikatura). Podle svého čl. 51 odst. 2 Listina nerozšiřuje oblast působnosti unijního práva nad rámec pravomocí Unie, ani nevytváří žádnou novou pravomoc či úkol pro Unii, ani nemění pravomoc a úkoly stanovené ve Smlouvách (rozsudek ze dne 19. listopadu 2019, TSN a AKT, C-609/17 a C-610/17, EU:C:2019:981, bod 42).
- 86 Podle ustálené judikatury se ostatně základní práva zaručená v unijním právním řádu uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem (rozsudek ze dne 19. listopadu 2019, TSN a AKT, C-609/17 a C-610/17, EU:C:2019:981, bod 43 a citovaná judikatura).
- 87 V projednávaném případě z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že orgány Spojeného království přiznaly CG právo pobytu, ačkoli neměla dostatečné prostředky. Jak bylo uvedeno v bodě 82 tohoto rozsudku, tyto orgány použily v otázce práva pobytu příznivější režim, než je režim zavedený ustanoveními směrnice 2004/38, kterýžto krok nelze považovat za provedení této směrnice. Uvedené orgány tímto ovšem uznaly právo státního příslušníka členského státu svobodně pobývat na jeho území, které občanům Unie přiznává čl. 21 odst. 1 SFEU, bez uplatnění podmínek a omezení tohoto práva stanovených směrnicí 2004/38.
- 88 Z toho vyplývá, že pokud orgány hostitelského členského státu za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věci v původním řízení, toto právo přiznávají, provádějí ustanovení Smlouvy o FEU týkající se statusu občana Unie, který jak bylo zdůrazněno v bodě 62 tohoto rozsudku, je předurčen být základním statutem státních příslušníků členských států, a jsou tedy povinny dodržovat ustanovení Listiny.
- 89 Hostitelský členský stát konkrétně musí v souladu s článkem 1 Listiny zajistit, že občan Unie, jenž využil svobodu pohybu a pobytu na území členských států a právo pobytu má na základě vnitrostátního práva, bude moci v případě, že se ocitne v obtížné situaci, žít v důstojných podmínkách.
- 90 Článek 7 Listiny kromě toho zakotvuje právo na respektování soukromého a rodinného života. Tento článek je třeba vykládat ve spojení s povinností zohlednit ve všech krocích týkajících se dětí nejlepší zájem dítěte uznaný v čl. 24 odst. 2 Listiny [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. března 2019, SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala), C-129/18, EU:C:2019:248, bod 67 a citovaná judikatura].
- 91 Hostitelský členský stát je přitom povinen umožnit dětem, které jsou obzvláště zranitelné, aby byly ubytovány za důstojných podmínek s rodičem nebo rodiči, kteří o ně pečují.
- 92 V projednávaném případě z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že CG je matka dvou malých dětí bez prostředků k pokrytí svých potřeb, jakož i potřeb svých dětí, a je osamocená proto, že uprchla od násilnického partnera. V takové situaci mohou příslušné vnitrostátní orgány odmítnout takovou žádost o sociální pomoc, jako je všeobecný příspěvek, až poté, co ověří, že toto odmítnutí nevystavuje dotyčného občana a děti, o které pečuje, konkrétní a aktuální hrozbě

porušení jejich základních práv, která jsou zakotvena v člancích 1, 7 a 24 Listiny. V rámci tohoto přezkumu mohou tyto orgány přihlídnout ke všem opatřením podpory upraveným vnitrostátním právem, která mohou dotyčný občan a jeho děti skutečně v současnosti využívat. Ve sporu v původním řízení přísluší předkládajícímu soudu, aby konkrétně ověřil, zda CG a její děti mohou skutečně v současnosti využít jiné druhy podpory, než je všeobecný příspěvek, na které zástupci vlády Spojeného království a ministerstva Severního Irsku pro komunity poukazovali ve svých vyjádřeních předložených Soudnímu dvoru.

- 93 S ohledem na výše uvedené je na první otázku třeba odpovědět tak, že:
- Článek 24 směrnice 2004/38 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání právní úpravě hostitelského členského státu, která z nároku na sociální pomoc vylučuje ekonomicky neaktivní občany Unie, kteří nemají dostatečné prostředky a kterým uvedený členský stát přiznal právo přechodného pobytu, ačkoliv je tato sociální pomoc zaručena státním příslušníkům dotyčného členského státu, kteří se nacházejí ve stejné situaci.
  - Pokud však občan Unie na základě vnitrostátního práva legálně pobývá na území jiného členského státu, než jehož je státním příslušníkem, jsou vnitrostátní orgány příslušné k poskytování sociální pomoci povinny ověřit, že odmítnutí poskytnout takovou pomoc na základě této právní úpravy nevystavuje uvedeného občana, jakož i děti, o které pečuje, konkrétní a aktuální hrozbě, že budou porušena jejich základních práva, která jsou zakotvena v člancích 1, 7 a 24 Listiny. Pokud tento občan nemá žádné prostředky k pokrytí svých potřeb, jakož i potřeb svých dětí, a je osamocen, musí se tyto orgány ujistit, že v případě odepření sociální pomoci může uvedený občan nicméně žít se svými dětmi za důstojných podmínek. V rámci této analýzy mohou uvedené orgány přihlídnout ke všem opatřením podpory upraveným vnitrostátním právem, kterých mohou dotyčný občan a jeho děti skutečně využít.

K druhé otázce

- 94 S ohledem na odpověď na první otázku není důvodné na druhou otázku odpovídat.

K nákladům řízení

- 95 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 24 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání právní úpravě hostitelského členského státu, která z nároku na sociální pomoc vylučuje ekonomicky neaktivní občany Unie, kteří nemají dostatečné prostředky a kterým uvedený členský stát přiznal právo přechodného pobytu, ačkoliv je tato sociální pomoc zaručena státním příslušníkům dotyčného členského státu, kteří se nacházejí ve stejné situaci.

Pokud však občan Unie na základě vnitrostátního práva legálně pobývá na území jiného členského státu, než jehož je státním příslušníkem, jsou vnitrostátní orgány příslušné k poskytování sociální pomoci povinny ověřit, že odmítnutí poskytnout takovou pomoc na základě této právní úpravy nevystavuje uvedeného občana, jakož i děti, o které pečuje, konkrétní a aktuální hrozbě, že budou porušena jejich základních práva, jak jsou zakotvena v článcích 1, 7 a 24 Listiny základních práv Evropské unie. Pokud tento občan nemá žádné prostředky k pokrytí svých potřeb, jakož i potřeb svých dětí, a je osamocen, musí se tyto orgány ujistit, že v případě odepření sociální pomoci může uvedený občan nicméně žít se svými dětmi za důstojných podmínek. V rámci této analýzy mohou uvedené orgány přihlídnout ke všem opatřením podpory upraveným vnitrostátním právem, kterých mohou dotýčný občan a jeho děti skutečně využít.

Podpisy.